

# NARODNA PROSVJETA

Mjesečnik za školstvo, književnost i prosvjetu.

GLASILG ISTOGIMENOGG UČITELJSKOGG DRUŠTVA.

Izlazi svakog prvog u mjesecu. — Godišnja cijena 4 K. — Rukopisi se ne vraćaju.

Urednik Ernest Jelušić.



## Sadržaj:

*Utjeha.* Spjevao Ernest Jelušić.

*Druga i treća čitanka.* Piše Ante Dukić.

*Nebeska tijela.* Piše Adam Pejić.

*Povjest učiteljskih škola u Istri.* Josip Bačić.

*Pobornica narodnih vezova.*

*Vjesnik.* — *Književnost i umjetnost.* — *Lične vjesti.* — *Od uredništva.* — *Današnji prilog.*



Upozorujemo dužnike da se sjete svoje dužnosti.

## OBAVIJEST

blagajnika učiteljskog društva »Narodna Prosvjeta«.

### Uplatili slijedeći članovi:

1. Za upisninu 2 K: E. Drujević, Barban. — A. Dukić, Mošćenice. — S. Jurdana, Sovinjak.
2. Za upisninu 2 K i članarinu 2 K 49 h za godinu 1906.: B. Bekar, R. Benigar, M. Majer i I. Šostarko, Pula. — Z. Bobinač, Vabriga. — M. Hajdinger, Sv. Matej. — R. Jelušić i N. Pajalić, Brseč. — M. Kinkela i S. Zahija, Kastav. — Dr. Š. Kurelić, Pazin. — K. Pavelić Sv. Marina. — B. Pikot, Trviž. — M. Prosen, Vrh. — A. Rajčić, Veprinac. — R. Saršon, Volosko. — J. Šepić, Rukavac. — M. Vrbančić, Nezerine. — E. Wakonigg i A. Rajčić, Opatija. — M. Zuccon, Marčana.
3. Članarinu za 1906.: J. Bačić, Josipa Bačić, B. Francić i L. Zic, Pazin. — F. Barbalić i J. Grasić, Beram. — M. Černjeka, Zrenj. — A. Flego, Rovinjsko selo. — A. Iskra, Baderna. — J. Jakac, Kopar. — A. Kolić, Sv. Nedelja. — G. Licul, Lupoglava. — I. Matelić, Opatija. — P. Pikulić, Dolenjvas. — R. Ružička, Roč. — I. Saršon, Čepić. — P. Saršon, Sušnjevica. — J. Sirotić, Slum. — V. Šepić, Buzet. — F. Baf i M. Volarić, Tinjan. — Zidarić, Pićan. — A. Zmak, Medulin.

(Nastavak slijedi).

Bila vam na pameti Družba  
sv. Ćirila i Metoda za Istru!



# NARODNA PROSVJETA

Mjesečnik za školstvo, književnost i prosvjetu.

GLASILO ISTOIMENOG UČITELJSKOG DRUŠTVA.

Izlazi svakog prvog u mjesecu. — Godišnja cijena 4 K. — Rukopisi se ne vraćaju.  
Urednik ERNEST JELUŠIĆ.

**Utjeha.** Spjevao Ernest Jelušić.



**S**trvinom nas svijet smatra grdi  
Pa se zv'jeri obaraju na nas,  
Jer smo živi — sve se na nas srdi  
I kô juče, ruga nam se danas.

Ruga nam se roblju pustom kano,  
Što nas tako i naziva jadan;  
Pa tko ne bi na taj užas planô  
I zaurlo kano vuče gladan.

Pa kô gamad uz st'jene nas stište,  
Da nam dušu majčinu izvabi,  
Kano zmije šikarjem nas ište,  
Da nam glavu pod stopalo zgrabi.

S podle ruke objesnika sita  
Jal i jad nas ovijati žudi,  
Mješte kruha otrovom nas pita,  
Nas gle svoje a na svojoj grudi!

Našu diku a nejačad dragu  
Tuđa kuga zavolila b'jedna,  
Ponajbolju otimlje nam snagu,  
Da sve redom strava lovi ledna.

A šta osta u tami se guši,  
Sa zvjerkama kano da se brati;  
Oh ta ove mile su mu duši,  
Otud samo pomoć se ne krati,

Al nas tješi žarka ljubav roda  
Što se digo, da sve i nas diže,  
Pa nam ruku milosnicu poda,  
Te uz svoje naše jade niže.

Naše boli sve za svoje prima  
I za ote jednog traži l'jeka,  
Uz nas svoje bolje bit će svima  
U osviću boljega nam v'jeka.

Slava svima! — srce svako kliče  
Sa visina do ostrvlja tamo,  
Za sve samo jedna ljubav niče:  
Sretne Istre al uz braću samo!

D 10  
1924 C-46-B



## Druga i treća čitanka. Piše Ante Dukić.

### III.

Pošto je druga čitanka nastavak početnice (u Hrvatskoj i Bosni nastavak prve), treba da početni dio druge čitanke stoji na istom nivou-u kao i konac početnice. Na to se nisu dovoljno obazreli sastavljači II. dalmatinske čitanke i tako osim štiva 71. »Piće« i 15. »Poslovice« nema tamo gotovo cigloga štivca\*), koje bi bilo prikladno za prvo čitanje i tumačenje u početku druge školske godine.

Gornje načelo, koga valjda neće nitko pobijati, ima se u čitanci za Istru tim više uvažiti, što se naše školstvo nije još razvilo do normalnoga stanja. Da ne tražim primjera daleko, dok ih imam blizu, neka mi bude dozvoljeno, da sam neke godine u prvom razredu pučke škole u Kastvu imao 126 učenika, od kojih je redovito oko 90 bilo svaki dan prisutno (jer ih više radi tjesnoće prostora i tako nije moglo polaziti), pa sam koncem godine bio posve zadovoljan, da mi je ta silna čeljad znala za nevolju čitati, dočim o tumačenju koga štivca ne bijaše ni govora. Time sam morao početi istom u slijedećem razredu sa II. čitankom i onda tek bijah na mucu. — No to još nije najgore. Ima u Istri škola, gdje na jednoga učitelja dolazi preko 250 djece, tako da pojedine skupine mogu u školu jedva po jedan poludan svakoga drugoga dana. U takim prilikama mora druga čitanka zamjenjivati zadnji dio početnice barem u prvim mjesecima. Brinut ću se, da i toj potrebi udovoljim. Time će rečena čitanka dobiti ujedno veću vrijednost i za normalno uređene škole, jer će se na istima moći obraditi mnogo više materijala — upravo radi njegove lakoće.

Za danas donošam nekoliko takvih štiva, koja su slučajno gotova, opaskom, da će slična gradiva biti u čitanci dosta.

### 12. Lisica u kokošinjaku.

Dođe neke noći lisica u kokošinjak i odnese pile. Drugu noć odnese kokoš. Treću noć odnese pijetla. Gospodar borme podleće željeza.

Četvrtu noć dođe lisica i ulovi se u gvožđa. Ode joj koža na pazar!

### 13. Poštenjak.

Neki gospodin dade jednomu prosjaku svoje stare hlače. Drugi dan se prosjak vrati i reče:

»Gospodine dobri! Jučer ste mi darovali ove hlače. Ali ja sam u džepu našao jednu krunaču\*). Vi sigurno niste znali za nju. Evo vam ju vraćam.«

\*) Najnovijega pregledanoga izdanja nemam još pri ruci.

\*) Novac od pet kruna. Ako tkogod pozna zgodniji izraz, molim, da mi ga priopći.



Na to onaj dobri gospodin odgovori: »Kad si tako pošten, ja ti dajem i krunaču. Neka ti ju Bog blagoslovi.«

## 14. Nemarna poslužnica.

Došao čovjek u krčmu da objeđuje. Poslužnica mu donese tanjur juhe. »Ne mogu toga jesti«, reče čovjek.

Podvorkinja uze onu juhu pa mu donese bolju. »Ne mogu jesti ni te juhe«, reče čovjek i prekrsti ruke.

Onda dođe sama gospodarica krčmarica i upita začuđeno: »Što je za Boga, da Vam ne tekne tako dobra juha? Zašto je ne jedete?«

»Jer nemam žlice«, odgovori čovjek.

Narodna.

## 15. Pauk i puž.

»Čudno mi se čini«, reče pauk pužu, »da možeš stanovati u tako tijesnoj kućici. Ja živim u palačama. Pa i u samim kraljevskim sobama razapinjem moju paučinu.«

Puž odgovori: »Ja ne bih rado stanovao u tuđim kućama. Radije stanujem u malenoj, ali svojoj kućici.«

Svoja kućica svoja voljica.

Svoja kućica svoja slobòdica.

Solovej.

## 16. Nož nije za djecu.

U drugom razredu je sve tiho. Djeca pišu sa table rimske brojke:

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII.

Sada će barem znati na dobniku čitati ure. Zato pišu svi tako veselo. Samo Zdravko ne piše. On jedini je žalostan.

Gospodin učitelj ide od klupe do klupe. Gleda i pokazuje. Dođe i do Zdravka. Odmah opazi, da Zdravko ima zavezan prst.

»Gle, gle!« reče gospodin učitelj. »Zdravko ima »lutkicu«. Htio je vidjeti, kakva je krv. Nije vjerovao, da je crvena. Zdravko, ne već tako! Mogao bi se i strašno porezati. Nož nije za djecu.«

## 17. Zec.

Dođe čovjek u broskvenjak i vidi zeca, gdje jede broskve. »Ala zeče, puška te ubila!« viče čovjek i prijeti zecu prstom. Drugi dan je zec opet u broskvenjaku. Čovjek mu naprijeti kolcem. Ali sve badava. Zec dolazi opet na broskve.

Onda čovjek objesi na kolac stare hlače i klobuk. Nekoliko dana zbilja nema zeca. Veseli se čovjek — ali kratko mu je veselje: onaj prognani zec opet se vraća u broskve.

Što će čovjek? Podleče zamku i lečku i željeza. Ali zec neće da se ulovi.

Čovjek se najzad i razjedi. Uzme pušku pak ide u broskvenjak. Tu se sakrije za zid i čeka do noći. Zec će skoro doći. Ali će mu presjesti večera! Eno ga — već ide. Bum! zagrmi puška, a junačina zéjo protegne sve četiri.

Po slovenskom od Cimpermana.

## 18. Zlo djelo.

Neko obijesno pastirče izbi batinom kozi rog. Odmah požali svoj čin i reče: »Molim te, kozo, oprosti mi i ne reci ništa gospodaru!«

Koza odgovori: »Ja ti opraštam i neću kazati ništa gospodaru. Ali — on će odmah i sam vidjeti, da nemam jednoga roga.«

Zlo djelo se ne da sakriti.

Po talijanskom.

## 19. Mudra mačka

Pas leži na ravnici pred kućom. Žmiri i lovi ustima muhe. Malo dalje mačka brusi nokte.

»Čemu brusiš nokte?« pita pas. »Zar nemaš drugoga posla?«

A mačka odgovara: »Brusim nokte, da budem mogla pred tobom bježati na murvu, kad budeš skočio za mnom. Onda neću imati vremena — a sada ga imam.«

## 20. Nestašni Željko.

Željko je dobro i milo dijete. Ali je preveć živ. Ne miruje ni hipa. Otac kaže, da je pravi vrtiprah. A majka veli, da mu krv ne da mira.

Čujmo, što Željko radi. Na cesti nabere kup praha pa skoči u nj. Radije hodi po zidu nego po putu. Vuče se kroz vodne jarke ispod ceste.



Penje se na stabla. Bičem vrti žvrk oko nogu bosa djece. Prutićem goni obruč posred ceste, gdje prolaze ljudi i kola. Svakoga konja pogladi malko po gubici. Preskakuje jarke. Maloga brata nosi nakrkače. Uvijek se vrti i skače. Zimi kliza po ledu. Ljeti se valja po travi. Stoji na glavi . . .

Željko će još slabo proći. Što će mu se dogoditi?\*)

## 21. Dobri brat.

Zima je — huda zima. Ali djeca moraju svejedno u školu. Ništa za to. Nitko neće od zime oboljeti ni umrijeti. Neka puše vjetar. Neka škriplje snijeg pod nožicama. U školi čeka topla peć. Tamo se brzo zaboravi i zima i vjetar i led.

Idu djeca veselo u školu. Najednom mala Nevenka pade u snijeg. Jedan zli dječarac priskoči i pritisnu ubogu Nevenku još jače u kup snijega. Još htijaše djevojčici zagnjesti snijega za vrat i u usta.

Ali u isti čas stupi pred onoga nevaljalca Nevenkin brat Janko. Ulovi dječaka za ruku i reče: »Ti zlikovče jedan! Samo takni još jedamput moju sestru — da te ja vidim!«

Nevaljalac se zasrami i pokunji. A Janko dignu sestricu. Otrese joj snijeg sa haljice i pogladi je po licu. Onda metnu opet svoje knjige pod pazuhu, a ruke u džep, pa iđaše veselo i zadovoljno u školu.

P o n j e m a č k o m .

## 22. Zločesti brat.

Smiljana je mila i dobra djevojčica. Njezin pako brat Ratibor je pravi vrtòglavac.

Taj mali ništavac ne da nikomu mira. Mačku poteže za rep. Ucka pse. Po dvorištu goni kokoši. A u vrapce baca kamenje, gdje samo može.

Prekjučer je Smiljani podložio nogu. Pala je sirota koliko je duga i široka. Jučer o podne joj je odmaknuo stolac, baš kad je htjela sjesti. Neboga Smiljana srušila se nauznak kao snop. Tako se jadnica preplašila, da nije mogla ni okusiti objeda.

\*) Ovo pitanje treba stavljati kod svake rečenice počam od one »Na cesti nabere kup praha pa skoči u nj«. Učenici će se vježbati u mišljenju i govoru. — Čitava obradba ovoga štiva može se podijeliti u tri stepena. Prvi put se naprosto tumači sadržaj. Drugi put (par mjeseca kasnije) muzu se polagano odgovori na gornje pitanje. Treći put (eventualno istom u trećoj škol. godini) porabi se štivo za sastavak tako, da učenici pismeno izrade sve odgovore.

Ali danas — — danas je sveti Nikola donio ovoj djeci zasluženu plaću. Čujmo, kakvu. Sinoć je Smiljana stavila na prozor svoj postolac. A i Ratibor je metnuo ondje svoj najveći postô.

Pa znate li, što je jutros\*) Smiljana našla u postolu? Našla je lijepu lutkicu, koja umije gledati i spavati. Našla je svetoga Nikolu od sladora. Našla je još puno drugih slačica i lijepih igračaka.

A Ratibor? Što je našao on? Što je njemu donio sveti Nikola? — Ništa drugo nego jednu dugu, tanku, drenovu šibu . . .

## 23. Djetinja ljubav.

Majka leži bolesna i trpi velike muke. Žalosna ti kuća, gdje je bolest za vratima. Nema tu smijeha ni pjevanja ni vesela razgovora. Tužno je i mirno kao u grobu. Svi hode po prstima. Govore malo i tiho. Najvećma šute i uzdišu . . .

Leži tužna majka i trpi teške boli. Djeca kleče i mole Boga, da bi majčica ozdravila. I mali Ljubomir moli. Dobro je to dijete. Svi ga vole, a majka najviše. On je materin mjezimac. Skoro cio dan je uz majčin krevet. Uvijek pita »Kad ćeš, mamo, ozdraviti i ustati?« . . .

Ali materi je svaki dan gore. Lječnik joj daje neku žuku ljekariju. Majka pije gorki lijek, a Ljubomir pita: »Što je to, majčice?« Mati odgovara: »Dijete moje, to je nešto vrlo grka; ali moram piti, da ozdravim.«

A Ljubomir reče: »Mamice, ako je to tako grko, popit ću ja' za te — samo da mi ozdraviš.«

Po Staubu.

Nastavak slijedi.

## Nebeska tijela. Piše Adam Pejić.

### A. Pregled rada.

#### a) Nastavna sredstva.

Opažanja, slika noćnog neba i grafički prikaz.

#### β) Nastavno gradivo,

a. Zvijezde, koje ne mijenjaju svoja mjesta naspram drugih zvijezda i imaju svoju svjetlost, zovu se nekretnice ili stajačice.

b. Zvijezde, koje mijenjaju svoja mjesta naspram drugih zvijezda i dobivaju svjetlost od nekretnica, zovu se prehodnice ili planeti.

\*) Razumije se po sebi, da se ovo štivo ima čitati 6. prosinca.



c. Zvijezde, koje nekad vidimo s dugačkim i svijetlim repom, zovu se repatice ili kometi.

d. Veće ili manje hrpe zvijezda, zovu se zvijezdišta. (Mala kola i Velika kola — Mali i Veliki međed).

e. Osim našega sunca ima mnoštvo sunašca na nebeskom svodu. (Kumovska slama ili Mliječni put).

## B. Metodički postupak.

I. a) Reci glavne strane svijeta! — A ti, N., reci sporedne strane! — Šta je nacrt? — Šta je zemljovid? — Šta se mora zabilježiti na svakom nacrtu? — Kako se crtaju nacrti, a kako zemljovidi? —

b) Šta vidimo danju u neizmjernom prostoru svemira? — Sunce. — Vidimo li sunce svaki dan? — Šta vidimo noću na nebeskom svodu? — Mjesec i zvijezde. — Vidimo li mjesec i zvijezde svake noći? — Kada ih ne vidimo? — Kako zovemo sunce, mjesec i zvijezde? — Nebeska tijela.

*Navještaj.* — Danas ćemo učiti nešto više o nebeskim tijelima.

II. a) Gdje sunce izlazi, a gdje zalazi? — Jeste li posmatrali prividni hod sunca po nebeskom svodu? — Kakav put čini? — Je li taj polukrug vazda jednak? — Nije; nekad je veći, a nekada manji. — Hoćemo li onda reći, da prividni hod sunca opisuje polukrug na nebeskom svodu? — Nego kako ćemo reći? — Luk. — Tako je. — Jesmo li opažali i druge zvijezde na nebeskom svodu? — Šta smo kod nekih opazili? — Opazili smo, da na jednoj strani izlaze, a na drugoj zalaze kao i sunce. — A šta smo opazili kod drugih zvijezda? — Opazili smo, da neke od njih ne izlaze i ne zalaze. — Nego? — Vazda obilaze oko sjeverne tačke. — Kad su dakle na obzoru? — Vazda. — Šta smo rekli za svjetlost zvijezda? — Rekli smo, da većina zvijezda, što ih vidimo na nebeskom svodu, ima svoju svjetlost. — Čijom dakle svjetlošću svijetli većina zvijezda, što ih vidimo na nebeskom svodu? — Svijetle svojom svjetlošću. — A šta smo opazili glede mjesta onih zvijezda, što svijetle svojom svjetlošću? — Opazili smo, da ne mijenjaju svoja mjesta spram drugih zvijezda. — Kako ćemo reći drukčije ove riječi: ne mijenjaju svoja mjesta? — Ne kreću se sa svoga mjesta. — Kako se stoga zovu? — Nekretnice. — Šta su dakle zvijezde nekretnice? — *Zvijezde, koje ne mijenjaju svoja mjesta napram drugih zvijezda, koje se dakle ne kreću i imaju svoju svjetlost, zovu se nekretnice.* — Ponovi N.! — De i ti N.! — Nekretnicama kažemo i stajačice. — Ponovi! — Koju nekretnicu poznaješ? — Sunce.

*Pretnes.* — Šta su zvijezde nekretnice? — Zašto nekoje zvijezde zovemo nekretnicama ili stajačicama? — Čijom svjetlošću svijetle zvijezde nekretnice? — Koju nekretnicu poznaješ? —

b) *Pazi dalje!* — Kad smo opazili Večernjicu? — Kako se još zove ta zvijezda? — Danica. — Kad se zove Večernjica, a kada Danica? — Šta smo opazili glede mjesta te zvijezde? — Nekad se udalji od zvijezde nekretnice, a nekad joj se približi. — Je li po tome Danica nekretnica? — Nije. — Tako je. — A znajte i to, da ona nema svoje svjetlosti, nego je dobiva od našeg sunca, oko kog se okreće. Čijom dakle svjetlošću svijetli? — Tuđom. — Ima li još takih zvijezda, koje mijenjaju svoja mjesta spram drugih zvijezda, koje se pokreću? — Kako se zovu take zvijezde s toga, što se pokreću? — Pokretnice. — Jest, zovu se pokretnice ili prehodnice ili planeti. Ponovi! — Sto su dakle zvijezde nekretnice ili planeti? — *Zvijezde, koje mijenjaju svoja mjesta spram drugih zvijezda i koje dobivaju svjetlost od nekretnica, zovu se planeti ili prehodnice.* — Ponovi N.! — De sad ti N.! — Još neka ponovi N.! — Je li naša zemlja nebesko tijelo? — Ima li svoju svjetlost? — Čijom dakle svjetlošću svijetli? — Je li po tom i naša zemlja planet! —

*Dalje!* — Koju veću zvijezdu vidimo na nebeskom svodu osim sunca? — Mjesec. — Jeli mjesec vazda osvjetljen? — Ima li dakle svoju svjetlost? — Nema. — Jest, mjesec nema svoje svjetlosti, nego je dobiva od sunca, kao i zemlja, o čemu ćemo poslije učiti, a sad ću vam samo reći, da zemlja obilazi oko sunca, a mjesec prati zemlju na putu oko sunca. Kako ćemo po tome zvati mjesec? — Pratiocem zemlje.

*Pretnes!* Kako se zovu zvijezde, koje mijenjaju svoja mjesta spram drugih zvijezda? — Je li Večernjica pokretnica? — Po čemu sudiš, da nije pokretnica? — Čijom svjetlošću svijetle pokretnice? — Kakva su tijela pokretnice stoga, što nemaju svoje svjetlosti? — Zašto zovemo mjesec pratiocem zemlje?

c) *Pazi dalje!* — Kakvih smo još zvijezda opazili prigodom naših opažanja? — *Repatice.* — Kad smo opazili repaticu? — Onda, kad je poletila od zapada k istoku. — Šta smo vidjeli za njom? — Dugačak i svijetao rep. — Sta su dakle zvijezde nekretnice? — *Zvijezde, koje kadšto vidimo sa dugačkim i svijetlim repom, zovu se repatice.* Ponovi! — Repaticama kažemo i kometi. Upamtite tu riječ! Osim toga treba da znate, da i kometi nemaju svoje svjetlosti, nego ju dobivaju od sunca.

*Pretnes!* — Koje zvijezde zovemo repaticama? — Zašto nekoje zvijezde zovemo repaticama? — Kako se zovu zvijezde repatice drukčije? — Čijom svjetlošću svijetle kometi? —



*d) Pazi dalje!* — Kako vidimo zvijezde na nebeskom svodu? — Na mjestima ih vidimo više zajedno, a na mjestima ih je manje, dok su na mjestima osamljene. — Kako kažemo za zvijezde, kad ih je više zajedno? — Hrpa zvijezda. — Ili? — Jato zvijezda. — Tako je, *kad je više zvijezda na blizu onda se to zove hrpa ili jato zvijezda ili zvjezdište*. Reci tako N.! — De još ti N.! — Koja smo zvjezdišta spominjali pri našim opažanjima? — Mala i Velika kola. — Kako smo još nazvali Mala i Velika kola? — Mali i Veliki međed. — Po koliko zvijezda imaju ta zvjezdišta? — Zašto se ta zvjezdišta zovu kolima? — U kom je zvjezdištu zvijezda Polarnica? — U Malim kolima. — Kako još kažemo Polarnici? — Sjevernica. — Zašto se zove Sjevernica? — Zato, što je vazda na sjevernoj strani nebeskog svoda. — Po čemu se lako pozna? — Po tome, što je veća od ostalih, pa bolje svijetli. — Tako je. Vidim da ste bili pazljivi pri opažanjima. Budite i u buduće pazljivi, a sad pazite, pokazat ću vam jednu sliku. Evo je, pa je razgledajte! . . . Šta je na njoj prikazato? — Zvijezde. — Jest, to je naše noćno nebo. Ja sam nekoje zvijezde označio crvenom tintom, da ih bolje uočite. Poznaješ li koju? — Poznajem ja, ja . . . Reci N.! — Ovo su (pokazuje) Velika, a ovo su Mala kola. — Što još poznaješ? — Sjevernicu; evo je! — A koja je ovo? — Večernica.

*Pretres!* — Kako vidimo zvijezde na nebu? — Šta je zvjezdište? — Koja zvjezdišta poznaješ? — Zašto ta dva zvjezdišta zovemo kolima? — Zašto jedno zvjezdište zovemo Malim kolima, a drugo Velikim kolima! — Gdje se nalazi zvijezda Sjevernica? —

*e) Pazi dalje!* — Šta znadeš kazati o suncu? — Čujte! Kazat ću vam nešto više o suncu.

Je li sunce daleko od nas? — Po čemu to sudiš? — Po tome, što se čovjek čini kolik dijete u priličnoj daljini, a u još većoj daljini ne vidi se nikako; a pošto sunce vidimo dosta veliko, mora da je vrlo daleko od nas. — Tako je. Sunce je, djeco, vrlo daleko. Sunce je tako daleko, da bi topovsko tane, kad bi se moglo na nj sa zemlje ispaliti, pa kad bi još vazda jednakom brzinom letjelo, tek za 25 godina prispjelo na sunce. — Šta sam rekao! — Je li sunce onoliko, koliko ga vidimo? — Po čemu sudiš da je veće? — Dobro. Sunce je ogromno nebesko tijelo. Sunce je toliko, kad bi šuplje bilo, da bi se naša zemlja mogla u nj smjestiti, a ostalo bi još toliko prostora, da bi u njemu mogao obilaziti mjesec oko zemlje, onako udaljen od nje, kao što jest.

*Pretres!* — Šta je naše sunce? — Kakva je zvijezda naše sunce? — Koliko je sunce daleko od zemlje? — Isporedi veličinu sunca sa veličinom zemlje! —

*Dalje!* Ima li još koje sunce na nebeskom svodu, osim našega sunca? Ne znate, a govorili smo jednoč o tome. Kada smo govorili; koji se sjeća? — Ja, ja . . . Reci N.! — Govorili smo prigodom opažanja o Kumovskoj slami. — Koji je ono pripovijedao o Kumovskoj slami? — Pripovijedi još jednoč! — (Bila dva kuma. Jedan ukrade od drugog naramak slame. Bojao se, da ga tko ne opazi, pa je ne svezavši slamu dobro jurio, te mu se slama prosipala). Jest, tako se pripovijeda, ali toga više ne vjerujte! Ono nije slama, ono su zvijezde nekretnice — sunca, koja su mnogo dalje od nas, nego naše sunce. Mnoge su te zvijezde tako daleko, da do nas dopire njihova svjetlost, kao magla. — Šta je dakle Kumovska slama? — Kumovskoj slami kažemo i mliječni put. To upamtite!

*Pretrjes!* — Ima li još koje sunce na nebeskom svodu osim našega sunca? — Šta je Kumovska slama ili Mliječni put? — Zašto se vide zvijezde u Kumovskoj slami onako malene? — Kako kažemo drukčije Kumovskoj slami?

III. Zašto vidimo sunce tako umanjeno? — Zašto zvijezdu Večernjicu zovemo i zvijezdom Danicom? — Zašto jedno zvjezdište zovemo Velikim, a drugo Malim kolima? — Zašto se jedne zvijezde zovu nekretnice, a druge pokretnice? — Zašto se neke zvijezde zovu repatice? — Isporedi nekretnice i pokretnice! — Reci razliku između planeta i kometa? — Isporedi veličinu sunca sa veličinom zemlje! —

IV. Šta su nebeska tijela? — Koliko vrsti zvijezda poznaješ? — Koje su zvijezde nekretnice, a koje repatice? — Šta je Kumovska slama ili mliječni put? — Šta je zvjezdište? — Po koliko zvijezda imaju Velika i Mala kola? — U kojim je kolima zvijezda Sjevernica? —

a) *Diktando.* — Šta su nebeska tijela? — Koje je najveće nama poznato nebesko tijelo? — Šta su zvijezde nekretnice, a šta prehodnice ili planeti? — Zašto se neka nebeska tijela zovu zvijezde nekretnice? — Je li sunce jedina zvijezda nekretnica, od koje planeti svjetlost dobivaju? — Po kojoj se zvijezdi možeš snaći (orijentirati) o vedroj noći, gledajući na strane svijeta? —

Odgovorite na ta pitanja u potpunim rečenicama?

b) *Crtanje.* — Učitelj nacrtat na tabli Velika i Mala kola, a učenici precrtaju u svoje bilježnice.





## Povjest učiteljskih škola u Istri.\*) Josip Bačić.

Carica Marija Tereza naredila je zakonom od 6. 12. 1774. (Schulordnung), da se u svakoj krunovini njezine države uz potrebite trivijalne i glavne škole ustroji i jedna normalna škola, koja bi u jednu ruku bila kano uzor drugim učionama, a u drugu ruku odgajali bi se u njoj učitelji.

Prva normalna škola utemeljena bi u Beču 1771., dakle još prije spomenutoga zakona, a god. 1776. vidimo već takve škole u Inomostu, Lincu, Freiburgu, Breisgauu, Roveretu, Brnu, Gracu, Celovcu, Opavi, Ljubljani, Gorici i Trstu.

Ipak nijesu normalne škole dostajale, da odgoje potrebiti broj pučkih učitelja. Da se tome doskoči, priredile su se nekoje glavne i čak trivijalne škole kano uzor-škole; i na tim školama pripravljali su se đaci za učiteljski stališ.

Najstarija glavna škola u Istri (normalne škole nije nikad bilo) bijaše ona u Rovinju, utemeljena god. 1819. S ovom školom bijaše skopčan i tromjesečni tečaj za odgoj učitelja. U toku vremena nastadoše takove škole u Pazinu, Koprnu, Piranu, Krku, Cresu i Lošinju, gdje su se odgajali i učitelji za trivijalne škole.

Sve do god. 1848. polazahu učit. kandidati šest mjeseci pripravnici tečaj, pa bi onda stupili u službu. Te godine izađe naredba, da učitelji moraju jednu cijelu godinu polaziti pripravnici tečaj, a već godine 1849. produženo bi vrijeme polaska na dvije godine.

No uz dvogodišnje tečajeve trpjelo se gdje gdje radi nestašice pučkih učitelja i jednogodišnje. Tako vidimo još god. 1852. u Krku, Rovinju, a kasnije i u Cresu i Lošinju jednogodišnje preparandije za učitelje. Polazak ovih učitelja bijaše vrlo loš. Preparandij u Rovinju polazila su godine 1870. samo dva đaka (koji su uživali i državnu potporu od 200 K), dočim je učiteljsko osoblje brojilo osam lica; u onaj u Cresu bijaše upisan jedan kandidat i jedna kandidatkinja. U Lošinju je također bilo posve malo đaka, a u Krku propao je preparandij s istoga razloga.

Uz takove okolnosti bilo je malo učitelja u Istri, a uslijed toga i malo škola.

Sada se počelo ozbiljno raditi na tom, da se podigne dobro uređeno učiteljište za Istru, ali gdje? Najprije se pomislilo na Rovinj, premda je maleni broj učenika na ondješnjem preparandiju posve jasno svjedočio, da taj grad ne može biti shodno mjesto za učiteljište; u drugu ruku bili su kompetentni

\*) Ovaj je članak napisan po »Geschichte der k. k. Lehrerbildungsanstalt und des Lehrerbildungswesens in Istrien, vom Direktor Joh. Markelj«.



faktori uvjereni, da učiteljište najbolje ondje uspijeva, gdje je na okupu veći broj mladeži na naukama, dakle ondje, gdje je gimnazij. (A danas?! Opaska.)

I Koprani, koji su imali gimnazij, zamoliše, neka im se dade učiteljište, no ni Rovinjci ne mirovahu. Vlada se još nije bila definitivno odlučila, kamo bi namjestila učiteljište, pa ga ministar. naredbom od 11. 9. 1870. provizorno namjesti u Rovinj. Ovo učiteljište bilo je uređeno u smislu državnoga škol. zakona od 14. svibnja 1869. i pokrajinskog školskog zakona od 4. travnja 1870. Bio to trorazredni zavod sa naukovnim jezikom talijanskim; za kandidate, koji su htjeli službovati nakon navršenih nauka na »ilirskim« pučkim školama, bio je »ilirski« jezik kao obligatan predmet.

Kako se je predviđalo, upisalo se je u učiteljište posve malo kandidata: sedam na broj, od kojih već u prvom semestru istupiše dvojica.

Kratka života bijaše to učiteljište: jedva je životarilo jednu škol. godinu. Ministarstvo je naredbom od 15. x. 1871. odlučilo, da se prenese drugamo, a škol. godine 1871.-72. nastavit se ima još samo drugi razred u Rovinju, ako se prijave tri do pet đaka. I prijaviše se četiri đaka, koji su polazili drugi razred u Rovinju do 30. ix. 1872.

Kamo sada s učiteljištem?

Jedino dva grada u Istri bijahu prikladna zato, i to Kopar i Pazin; prvi zato, jer je tamo bio potpuni gimnazij, a Pazin je već onda vrijedio kao središte Istre i imao je niži gimnazij. (Danas ima potpuni gimnazij, pa ako se smjesti učiteljište drugamo, znak je, da smo od 72. godine amo nazadovali, što se tiče zdravog razuma.) Još je i ova okolnost bila u prilog Pazinu, što su đaci tamošnjega nižega gimnazija bili tako siromašni, da je samo jedan od njih bio tako sretan, da je mogao preći u viši gimnazij; kako se je predviđalo, ostali bi se bili upisali u učiteljište, pa bi polazak bio bolji nego drugdje.

Ministarstvo je ipak odabralo Kopar.

God. 1872. preneslo se na državne troškove učila i akte iz Rovinja u Kopar.

Škol. godine 1872.-73. podučavalo se po učevnoj osnovi, koja je vrijedila i za učiteljište u Rovinju. Osim toga uvelo se kao neobvezatne predmete stenografiju i slovenski jezik; ovaj za kandidate, koji željahu, da se osposobe za slov. pučke škole. Njemački jezik bio je kao obvezatan predmet.

God. 1874. produženo bi vrijeme polaska od tri na četiri godine.

Školske godine 1874.-75. opstojahu u Primorju tri učiteljišta: jedno u Trstu, jedno u Koprju jedno u Gorici, prva dva s tal. naukovnim jezikom a treće se sastojalo iz tal. i slov. odjela.

No loši polazak tih učiteljišta, a veliki trošak za nje, potakne Ministarstvo, da raspusti učiteljište u Trstu i Gorici, a ono u Koprju preustroji,



dodavši mu »ilirski« i slov. odio; u Gorici pako ustroji žensko učiteljište sa slov. i tal. odjelom. Kombinovano učiteljište u Kopru opstoji dakle 32 godine. U tom razdoblju možemo razlikovati dvije periode kopar. učiteljišta: prva opsiže vrijeme od ustrojenja do 1886., a druga od ove godine do danas.

U prvoj periodi podučavalo se u njemačkom jeziku skupno hrv., slov. i talijanske kandidate pedagogiku u svim tečajevima, geografiju, povjesnicu, aritmetiku i geometriju, prirodopis i fiziku u četvrtom tečaju; lijepopis u prvom, risanje, guslanje, pjevanje i gimnastiku u svim tečajevima.

U drugoj periodi nastale su nekoje polakšice glede pojedinih učevnih jezika, ali se bitno nije ništa promijenilo.

Službeni jezik učiteljišta jest njemački, a svjedodžbe se izdavaju u njem. i hrv. (odnosno slov. i talijanskom) jeziku.



## Pobornica narodnih vezova.



Svemu je svijetu poznata divna ljepota naše narodne nošnje; ali žalibože poznat je u nas i nehaj naše inteligencije za narodne vezove, čitme i kere kao glavne dijelove naše nošnje.

Nema dakle većeg rodoljubnog djela za naše gospođe, nego boriti se protiv toga nehaja, koji zarazuje već i seljake same.

Imademo nekoliko oduševljenih ljubiteljica među našim damama za ovo naše dragocjeno narodno blago, a to su učiteljice: Vike Balarin i Jelka Miš iz Dalmacije, Ružica Benigar iz Istre, Marija Pinterović, Anka Rašić i Marijana Belohlavek iz Hrvatske, te gospođe Anka Hozman iz Dubrovnika, Ida pl. Novaković iz Beča i druge. Ali najviše i najpožrtvovnije bori se protiv toga nehaja neumornim svojim perom književnica Jelica Belovićeva. Napisala je debeli leksikon o toj stvari i šest brošura, te knjigu »Hrvatski narodni vezovi«, koja se dobiva u Osijeku, gornji grad kod Ljudevita Szeklera, tu su vezovi i uzorci za narodne vezove. Proputovala svu domovinu uzduž i poprijeko, uredila čitav muzej u Zagrebu (prvi te vrste u velikom!), nakitila sve hrvatske i srbske listove kroz više godina radnjama o tome našem blagu, radnjama na stotine, a njezino privatno dopisivanje u toj ideji opsiže bezbroja pisama, jer ona svakome odgovori, tko se u tome na nju obrati. A sve to radi gotovo besplatno, jer, ako joj koji urednik radnju nagradi to je iznimka

a i taj honorar ode opet na sabiranje i kupovanje starih vezova. Može li se naći veća požrtvovnost, veće rodoljublje, veća korist za narod?

A ipak se je našao hrvatski list («Hrvatski Dnevnik» u Sarajevu), gdje je zavidna ruka napisala već u više brojeva ruglo i pogrde o pisanju Jelice Belovićeve. Jer je korila mlakost, nehaj i nerodoljublje sarajevske hrvatske ženske inteligencije, za to joj anonimus piše, da je »uvredila čitav hrvatski narod«. Može li neko »uvrijediti narod« komu je nesebično žrtvovao i rada i zdravlja; troška i truda, kao što je žrtvovala Jelica Belovićeve? Dakako, da su najugledniji hrvatski listovi skočili, da obrane rodoljubnu književnicu, ali to je rodilo po nju novome izrugivanju sa strane istog lista, kojemu nije pravo »da je potrošila toliko papira, da je poplavila sve hrvatske listove i da je tako slavna spisateljica«. To — da je »slavna« najviše boli ovoga patentiranog rodoljuba, jer o toj »slavi« neprestance govori, kao da je to smrtni grijeh, ako ju narod, ili javna štampa ili narodni zastupnici lijepim riječima slave.

Mislimo da nam je dužnost ovo iznijeti u našem listu, da pokažemo našim učiteljicama svijetao primjer pravog rodoljublja i ujedno rugobu jala, koji vjekove bije naš narod i koji se sada javlja, da zablati pošteno i revno nastojanje.

## VJESNIK.

Iz Voloskoga kotara.

C. k. kotarsko školsko vijeće u Voloskom sastavljeno je za slijedećih šest godina ovako: a) predsjednik: barun Artur Schmidt Zabierow, upravitelj c. k. poglavarstva u Voloskom; b) c. k. školski nadzornici: Franjo Uršić za hrvatske i slovenske škole i Antun Piperata za talijanske škole; c) zastupnik crkve: Mons. Vinko Zamlić, župnik u Voloskom; d) zastupnici učiteljstva: Miroslav Grosman, nadučitelj u Kastvu i Augustin Rajčić, nadučitelj u Opatiji; e) odaslanici zemaljskoga odbora: dr. Inocent Chersich, prisjednik zem. odbora u Poreču, dr. Hektor Constantini, odvjetnik u Voloskom i Ferdinand pl. Persich, općinski glavar u Lovranu.

Dne 6. rujna t. g. obdržavalo je novosastavljeno c. k. kot. školsko vijeće prvu

sjednicu, iz koje priopćujemo slijedeće: Novi članovi polažu svečano obećanje. Predlažu se na definitivno imenovanje jedini natjecatelji odnosno natjecateljice i to za Klanu učiteljicu Marčelja-Galović, za Herpelje učiteljicu M. Taler, za Rukavac učiteljicu J. Šepić, za Vodice učitelja A. Mladenića. Imenuje se privremeno za Herpelje učitelj kandidatkinju M. Rolih, za Mune učit. kandidata A. Dukića i za Brešca učitelja F. Jelušića. Predlaže se, da se podijeli IV. petgodišnji doplatk učitelju F. R. u Z. i prvi petgodišnji doplatk učitelju F. J. u B. Podastiru se preporukom molbe učiteljica M. H. u Sv. M. i J. Š. u R. c. k. škol. vijeću, da im popravi rok doznačenja petgodišnjeg doplatka. Preporuča se molba jednog učitelja za podporu i predujam dvomjesečne plaće.



Preporuča se molba učitelja M. L. u K. za doznačenje remuneracije. Prelazi se na dnevni red preko pritužbe proti jednome učitelju radi zanemarenja vjerskih vježba. Predlažu se remuneracije za podučavanje u njemačkom jeziku. Prima se predlog, da se četvorici učitelja iz kotara isposluje podijeljenje počasne kolajne za četrdeset-godišnje vjerno službovanje.

#### Hrvatska muška učiteljišta.

Ovakva opstojе dva, jedno u Koprnu a drugo u Arbanasim. Glasalo se i govorilo, da će hrvatski odio učiteljišta u Koprnu preći početkom ove škol. godine u Kastav. No obuka je i za ovu godinu započela i učiteljište osialo na svome starome mjestu do božje i ljudske odluke.

Sa Arbanasim teče drukčije. Čitavo se dalmatinsko učiteljstvo podiglo a uz njeg i izobraženi slojevi, da se učiteljište prenese iz sela u grad, iz Arbanasa u Sibenik, te nastoje uplivati na narodne zastupnike, a da ovi u saboru podnesu predlog glede tog premještenja. To je pametno, a mi želimo skorašnji uspjeh.

#### Poduka analfabeta.

U zagrebačkom »Napretku« čitamo slijedeće: »To me pitanje dugo zabavljalo, te nisam bio zadovoljan, dok ga sam nisam riješio, i to ovako: Pozvao sam analfabete u školu. S početka bilo ih je do 27, a na koncu je njihov broj spao na 21. Radio sam po Anderličevoj metodi, pa sam se uvjerio, da su moji đaci u tri puta upoznali sva malena slova. Tad sam još dva puta odredio za vježbanje. U tri puta uzeo sam sva velika slova i brojke do 10, a tad sam imao još dva puta obučavanje, pa uvjerivši se, da sad mogu svoje dake prepustiti slobodnom učenju, svršio sam prvi svoj pokusni tečaj. Taj tečaj trajao je u svem 14 sati. Glavno je to, da sam se uvjerio, da ta metoda valja, pa ću po njoj nastojati, da ove školske godine otvorim još barem dva tečaja. Franjo Perše, učitelj.« — Neka ovo bude pobudom onim, koji se još ne maknuše da bi analfabete podučavali. Materijala žalibože imade u svakom kraju naše Istre.

#### Savez hrvatskog učiteljstva.

Ovih dana imao je savez u Zagrebu svoju glavnu godišnju skupštinu. Prisutno

je bilo sila učitelja i učiteljica, do 1000 na broju. Tražilo se je povišenje plaća za učitelje a učiteljice neka bi imale jednake plaće sa učiteljima. Bilo je prisutno i narodnih zastupnika, koji su obećali, da će se potegnuti za učiteljske plaće. Dobro je tako, al samo nek junački stresaju, pa da jedared svrši to natezanje o plaćama.

#### Jugoslavenska učiteljska sveza.

Na sastanku jugoslavenskog učiteljstva u Beogradu 20. kolovoza bila je primljena slijedeća resolucija: »Učitelji Srbi, Hrvati, Slovenci i Bugari, koji prisustvuju prvomu srpskomu učiteljskomu kongresu, izrazuju jednodušno želju, da bi se utvrdilo i organizovalo moralno jedinstvo međ jugoslavenskim učiteljstvom. Toga radi pozivaju sve prisutne, da razmišljaju, kako i se ta ideja popularizovala, te pozivaju privremeni odbor, neka udesi tako, da se o velikim praznicima slijedeće godine sazove prvi jugoslavenski sastanak, koji bi tu ideju oživotvorio«.

#### Dar.

Veleuč. gosp. prof. Ivan Milohnić izručio je K 30 za potrepštine ženskog ručnog rada na školi u Milohniću, Dragutinu Pribilu, c. k. kot. školskom nadzorniku, na čemu se ovaj u ime podarenih zahvaljuje baš lijepo.

#### Priznanju čast.

Prošastog kolovoza obdržavala se u Ljubnu (Štajerska) pčelarska izložba, na kojoj je naš sudrug i pčelar Lovro Tomašić iz Pazinskih Novaka, izložio međ, za koji mu je izraženo potpuno priznanje sa diplomom.

Dok našem drugu čestitamo, preporučamo ga svima, koji bi trebivali pčelinjeg međa.

#### Školski liječnici.

Kako u naprednijim državama i austrijsko je ministarstvo nastave odlučilo, da ustanovi liječnike za pučke škole. Ovi bi imali nadzirati zdravstveno stanje djece, brinuti se oko očuvanja njihovog zdravlja u opće paziti sve, da se djeca lijepo razvijaju i zaštite od raznih bolesti. Ovi liječnici imali bi redovito pregledavati djecu a za to bi dobivali 40 K nagrade po razredu. To je nužna i pametna ustanova, koja bi valjala da se čim prije oživotvori.



## Hrvatski pedagoški zbor.

Pedagoški zbor imao je dne 23. rujna svoju glavnu skupštinu u dvorani »Učiteljskog doma« u Zagrebu. Između ostalog bilo je na dnevnom redu ctvorenje novo uređenog i raširenog hrvatskog školskog muzeja te usto promjena poslovnog reda.

## Rastreseni ljudi.

Alfred de Musset bio je tako rastresen, da je u zdjelicu kave, koju mu je servirala mlada dama, bacio 50 centima, misleć, da sabire milodare u kakvu dobrotvornu svrhu. Čujte i ovu. Glasoviti matematik Ampere došao je kući sa užasne kiše sav do kože promočen, postavio kišobran u postelju te ga lijepo zavio sa sviju strana da se ne prehladi, sam se pako tlačio u stalak za kišobrane, da bi se tako iscijedio.

## Književnost i umjetnost.

### Matematički zemljopis u osnovnoj školi.

Adam Pejić, školski upravitelj u Sarajevu, dao je u tisak knjigu pod gornjim naslovom, koja će biti otisnuta zasebno latinicom a zasebno ćirilicom. Građivo je ovako obradio: 1. Strane svijeta i obzor (2 lekcije). 2. Nebeska tijela. 3. Oblik zemlje (2 lek.). 4. Dan i noć (2 lek.). 5. Matematičke crte na zemlji (3 lek.). 6. Godišnja doba (5 lek.). 7. Pojasi zemaljske površine (2 lek.). 8. Mjesec i njegove mijene (4 lek.). 9. Pomrčina sunca. 11. Kopno naše zemlje (3 lek.). 12. Voda. 13. Zrak ili vazduh. 14. Podjela kopna naše zemlje i 15. Vrste ljudi.

Tko želi knjigu naručiti, neka označi koje izdanje želi, da li latinicom ili ćirilicom.

### Koledar Ćirilo-Metodijskih zidara.

Lijepi je ovaj koledar poletio u svijet jur mjesec dana. Što se krsti i križa, što ima svijesti i ponosa, sve što se čovjekom čuti u ovoj našoj zemlji, mora da se dohvati ovog sjajnog koledara, da time dade dužnu poštu marnim zidarima, naoseb

neumornom uredniku dr. Ogrizoviću, da doprinese družbi malen dijelak, da svojoj duši poda ugodan užitak i time da svatko učini svoju svetu dužnost.

Pitate za sadržaj? Pošaljite zidarima za nevezan koledar 1 K 60 p., ili za uvezan 2 K, pa je znatiželji konac. Da se razumjesmo!

## Lične vijesti.

### Imenovanja i premještenja.

Vladimir Nazor, profesor na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, premješten je na muško učiteljske u Kopar.

#### Družbino učiteljstvo:

Učiteljski kandidat Kliment Murljačić imenovan je za Kaštelir. Matko Černjeka ide iz Kaštelira u Zrenj; Ljudmila Leščan iz Zrenja u Brgudac; Matilda Vrbančić na novu školu u Nezerine; Ljubica Oklobdžia u Pulu; Božica Pfeffer u Mali Lošinj; Dragica Kragora iz Stokovaca na novu školu u Kaldir; Marija Glaser u Sv. Luciju i Ema Wakonigg iz Sv. Lucije u Opatiju.

Božo Pikot ostavlja Družbu te polazi u Trviž.

### Od uredništva.

Mnogi nas pitaju, šta je sa njihovim radnjama i kada li ćemo ih otisnuti. Prostor je našeg lista ograničen, pa nekako ne možemo da sve najedanput kao na kola natovarimo, pa da se vuče. Sve će doći na red a dotle malčice ustrpljenja.

### Današnji prilog.

Ovome broju prilažemo pjesme Vladimira Nazora: »Krvava košulja«. Cijena je knjižici 50 h, dakle neznatna, pa smo osvjedočeni, da će se naši čestiti pretplatnici poslužiti priloženim čekom tim više, što je nakladnik Josip Krmpotić 50% od utrška namijenio u korist našeg glasila.





# Prvo česko dioničko društvo za osjeguranje života u Pragu



Jedino slavensko dioničko društvo za životno osjeguranje

Najpovoljnije i najjeftinije osjeguranje:

- a) za slučaj smrti
- b) " " " i doživljenja
- c) osjeguranje miraza
- d) " " budućnosti djece
- e) " " uz ishodobno zajamčeno ukamaćivanje uplaćenih premija
- f) osjeguranje za slučaj nesposobnosti (invaliditeta)
- g) osjeguranje raznih kombinacija za uživanje doživotnih renta itd.

Pogodnosti osjeguranja:

- a) Osjegurani iznos isplaćuje se odmah poslije smrti. U slučaju samoubojstva i dvo-boja pako, ako je osjeguranje bilo dvije godine u krijeposti.
- b) Neuplaćene police ne propadnu, ako su bile bar tri godine u krijeposti. U tom slučaju izdaje društvo smanjene police proste daljnjih uplata.
- c) Zapate ili smanjene police mogu se u roku 3 mjeseca obnoviti.
- d) Ratni riziko priznat je besplatno u svakom osjeguranju do 50.000 K izim kod aktivnih vojnika i osoba, koje vrše vojničku službu u ratnoj mornarici.

Sve potrebite upute, razjašnjenja, cijenike itd. daje glavni zast. za Istru i Dalmaciju  
gosp. Lacko Križ u Puli.

Svoj k svomu!

Svoj k svomu!

NOVO SKLADIŠTE POKUĆSTVA

**A. Žunić & C<sup>o</sup> - Pula**

na uglu ulice Via S. Martino i Circonvallazione

Novouređjeno skladište sva-  
kovrsnog pokućstva:

zrcala, slika, stolica, divana

itd itd.

Cijene umjerene.



Na početku školske godine

preporuča

SVEKOLIKE ŠKOLSKE TISKANICE,  
LIJEPOPISNICE, ZADAČNICE,  
RISANKE, PISARSKE I RI-  
SARSKE POTREPŠTINE

NARODNA TISKARA  
**LAGINJA i drug.**

prije J. KRMPOTIĆ i drug.

ulica Giulia, 1 — Pula — ulica Giulia, 1

**ANT. TRANFIĆ, PULA**

ULICA SISSANO-DIANA, 7.

GLAVNO SKLADIŠTE U KAŠTELSTAROME.

Vlastiti proizvodi najboljih Dalmatinskih vina te  
maslinovog ulja. — Razašilje počam od 56 l.  
unaprijed. — Cijenike šalje badava franško.

☞ Za naručbe kao i sve drugo, obratiti se u Pulu.